

دەسكى گەپ

ئەمەلىيەتتە كەسەنەنى ئۆزگەرتىش يارى كەرنى دىجىتالىيەن، دەزانن گىرگىزىش بەشى ئامىرەكانى تايىت بە گەپم دەسكى گەپم يا (جىستىك)ە. ھەر ئامىرەك ۈك پەلى ستەيشن، يا ئىكس بۇكس يا لايتۇپەكانى تايىت بە گەپم... دەپت دەسكى گەپمى تايىت بەخۇيان ھەپ، ھى ھىچ ئامىرەك بۇ ئامىرەكى دىكە ئاگىرەپت. گولگ دەسكىكى تايىت بە گەپمى بەرھەم ھىتارە كە

ئەگەر بۇ نېسەدە يان كەمىتر لە نېسەدەش بگەرپىنەۋە، دەپىنن لە ھەمىو شىۋىنىك لەبرى كۇمپىوتەر، دەزگى تايىب (طابعە) ھەبىو، لە رىپرەۋى دادگاكەن. لە نوسىنگە فەرمىيەكان لەدامودەزگى ھوكمىيەكان تەنبا تايىب ھەبىو. دەنگى تەقەى دوگمەكانى كىيۇردى تايىب ۈك كورد گوتەنى رىپە رۇژىك دەپۇشست. ئىستاكە كىيۇردىكى تايىت بۇ نوسالۇۋى و بىرھىنانەۋى رابردو بۇ ئامىرە دىجىتالىيەكانى سەردەم بەناۋى «Qwerkywriter» بەرھەم ھاتوۋە. ئەم كىيۇردە لە رىگى بىلوتوسەۋە لەگەل ئامىرەكان پەيۋەند دەدرىت و ۸۴ دوگمى ھەپە.

ھەروەك كىيۇردى تايىب كاتىك گەپشە سەرى دىپر بۇخۇى دەگەرپتەۋە. لەگەل تەبلىت و مۇبایل و دەگونجىت. كىيۇردى ئاۋىراۋ شەحن دەپتەۋە و تا رۇژىك شەحنەكەى دانابەزىت.

ئامىرەك بۇ ئەۋانەى پشوو تەنگىان ھەپە

لەم چەند سالى دوايىدا تەكنەلۇژىيە نوۋى دىجىتالىيە تۈنۈپەتە خىزمەتچى زۇرى بۈرى تەندروستى و لەشساغى بكا. گىرنگى كاتۇمىرە زىرەكەكان كە ۈك رايۇنەرىكى ۈرۈشى يان ۈك چاۋدۇزىكى تەندروستى بەردەۋام لە خىزمەت بەكارھىنەرەكەى دان جىگى بىيەخە. نە تەنبا كاتۇمىرە زىرەكەكان بەلۇكو زۇر ئامىرى دىكەش ھەن لەپەكىك لە بۈارەكاندا خىزمەت بە بۈرى تەندروستى مۇۋف دەگەپەنن، ۈك ئامىرى ATmotube PLUS كە بەقەد باتىرىيەك دەپت و لە گىرفان دەخرىت. ئەم ئامىرە بەتەۋاۋى لە خىزمەت ئەۋ كەسانە داپە كە نەخۇشى رەپۇ و تەنگە نەفەسىان ھەپە.

ئەم ئامىرە لەگەل مۇبایل پەيۋەند دەدرىت و ئەۋ شىۋىنە دەست نىشان دەكات كە كەشۈھەۋاى گونجاۋى ھەپە و ھەروەھا دەستىنىشەنى گازە زىانپەخشەكان دەكات.

لەگەل ھەردوۋ سىستەمى ئەندروئىد و ios دەگونجىت، لە رىگى بىلوتوسەۋە لەگەل مۇبایلەكان پەيۋەند دەدرىت. ئەگەر چۈرى بۇ سەيران و گەشتەكان و ھەستى بە مەترسى كەشۈھەۋاى ئالەبار يا بىلابوۋنەۋى گازى زىانپەخش كەرد لە رىگى مۇبایلەۋە بەكارھىنەرەكەى ئاگادار دەكاتەۋە. ئەۋانەى نەخۇشى پشوو تەنگىان ھەپە بە زۇرى بەھۋى نەزائىنى و ئاگادار نەبۈون لە كەشۈھەۋا گىرقتى تەندروستىيان بۇ ھاتۇتە پىش و تەننەت لە مەرگ نىك بوۋنەتەۋە.

دەستبەندەکان دەبنە تاقیگە ی پزیشکی

لەم رۆژانەدا هەوایی بەرھەم هاتنی مەچە کەبەندی جۆری Honor band5 بۆلاوکرایەو. مەچە کەبەندی گشت لە گشت دەستبەندەکانی دیکە.

گشت مەچە کەبەندەکان جگە لە ئەرکی نیشانەکانی کات و نیشانەکانی پەیامەکانی مۆبایل، ئەرکی چاودێریکردنی جەستە بە کارھێنەرەکیان ھەیە. واتە بۆ لەش ریکی لەریزی باشتترین ئامێرەکان دین، چونکە دەتوانن، ھەنگاوەکان بپۆین، مەودای رۆشتوو دیاری بکەن و وزی سووتیندراو بزاندرێت. دەستبەندی جۆری Honor band 5 جگە لەوانە چەند ھەنگاویکی دیکەش چوووتە پێش، وەک دیاریکردنی رێژەی ئوکسیجینی ناو خۆن، ناسینی ماندوویەتی و ناارامی، دیاریکردنی خەوی ئالۆز و تەنەت ژانەسەریش.

مەچە کەبەندەکە زۆر وەک فێژنی ژمارە ۴ی خۆی دەچێت بەو تایبەتمەندییە زیادیانەی کە باسکران. ئەمە یەكەم مەچە کەبەندە کە شاشەییکی تەواو رەنگی لە جۆری OLED ھەیە.

می جۆکەر

بۆ گشت ئامێرەکان دەگونجێت، ئامێرەکی گوگل بە Google Stadia ناسراوە. بۆ گشت ئامێریکی تایبەت بە گیم دەیت، وەک مۆبایل، لاپتۆپ، ئیکس بۆکس، پلە ی ستیشن....تاد.

خودی دەسکی گیمەکە دیزاینیکی سەرئەج راکێشی ھەیە، کێشی کەمە، لە جانتایەکی بچووکدا چینگای دەیتەو. گشت ئەو دوگمانە تایبەتە بە یاری لە دەسکی گیمەکەدا ھەن.

بچووکترین مینی کۆمپیوتەر و تایبەتمەندییەکی بەھێز

مینی کۆمپیوتەرەکان لە ماوی چەند سالی داھاتوودا شۆنی ئەو کۆمپیوتەرە سەرمێزانە دەگرنەو کە ئێستاکە لە جیھاندا باون. ئیدی کۆمپیوتەریکی مەزنی دەرگا و نووسینگەیکە لە جانتایەکی بچووکدا چینگای دەیتەو.

لەم ماویەدا بچووکترین مینی کۆمپیوتەر لەلایەن کۆمپانیای (راک) ە بەرھەم ھاتووە، ئەم کۆمپیوتەرە بچووکە بە x4 iBOX-R1000 ناسراوە و تەنکۆلە و ھەستەوەرەکی لە جۆری AMD Ryzen. خێرای کۆمپیوتەرەکە ۲۴۰۰ میگاھێرتزە و رامەکی ۳۲ گیگابایتە. کەلێنەکانی HDMI , Display port و USB3 ھەیە. کۆمپیوتەری ناوبراو بۆ کاری رۆژانە و کارەکانی ئیداری و نووسینگەکان گونجاو.

ھاردىكى دژە بەركەوتىن و يىتەو

كۆمپانىيىسى «نەپىسەر» كە
لە ھاردى بەرھەمھيئەتلىك نامىزە دىجىتالىيەكاندا
چالاكى ھەيە، لەم ماۋىيەدا ھاردى جۇرى AC731
USB 3.1 Gen 1 خىستەپرو كە بە پاراستىنى سىخ لايەنە
ناسراۋە.

ھاردەكە بە ھاردى مەيدانى شەپ ئاۋدەپىرەت چۈنكە لە سەختىرىن
ھەلمەرجەكاندا كىشەي بۇ دروست ناپىت. ھاردەكە ستايلىكى سەرنج
راكىشى ھەيە رەنگىكى رەش كە چارچىۋەكى زىپىنى ھەيە سەرنجى
بەكارمىنەر رادەكىشەيت. جگە لە چارچىۋە زىپىنەكى ئەۋى تىر قايشى
ئەسل دروستكراۋە، ئەۋىش بۇ ئەۋى لە كاتە گەرمەكاندا ئارەقە
نەكات.

ھاردى ئاۋىراۋ ئەگەر لە بەرزايىش را بەرپىتەۋە كىشەي بۇ
دروست ناپىت، بەكەۋتەنە ئاۋ ئاۋ كىشەي بۇ ناپەتە پىش
و ھەروھە تۇز و خۇل ئاگرەت. ھاردى ئاۋىراۋ
يەك تىراپىتى و دوو تىراپىتى ھەيە.

ھەر جەر و ۋەلامى پىرسپارىنگ

خوتىنەرىكى بەرپىز ئەم دەپىست چ
جىۋازىيەك لە ئىۋان sleep و hiber-
nate لە كاتى كۆزىنەۋى كۆمپىوتەردا
ھەيە؟

خوتىنەرى بەرپىز ئەم كىراراتى باسپان
دەكەي لە لاپتەپەكاندا دىيىندىر و
لەكاتى كۆزىنەۋىيەدا، چەند فەرماتىك
ھەيە، يەك shutdown يا turn off
ئەمە بەۋ مانايە دىت كە كۆمپىوتەردەكە
يەكسەر دەكۆزىتەۋە و رام و ھارد و
ھەموو پارچەكانى ۋەزىيان تىندا نامىتى.
Restart ھەيە كە بەماناي كۆزىنەۋە
و سەرلەنۋى ھەلپونەۋە دىت. Sleep
ھەيە كە بەماناي خەۋ دىت، بەلام لە
كۆمپىوتەردا بەماناي خەۋى قۇل ناپەت
بەلكو ۋەك سەرخەۋىك دىت، كە بۇ
ماۋىيەكى كاتى دەتەۋى كۆمپىوتەردەكە
بەكۆزىنەۋىيە، بەلام كاتىك دىيەۋە
سەر لاپتەپەكە، ئەۋ پىرۇگراممەنى كە
كراپونەۋە يان ئەۋ فائىلەنى كراپونەۋە
ۋەك خۇزى دانەخراپىن و بە كراۋىيى
مابىتەۋە.

ۋەشى hibernate بەماناي خەۋى
قۇل يا زىستانە خەۋ دىت، ئەۋە بەۋ مانايە
دىت كە بۇ ماۋىيەكى زۇر لاپتەپەكە
بەجى دىلى، ۋەك رۇژىك يان زىيات و
ناشەۋەۋىت پىرۇگراممەكان دابخرىن، كاتىك
ھاتىبەۋە سەر كۆمپىوتەر پىۋىست نەكات
يەكە يەكە فائىل و پىرۇگراممەكان بەكەۋەۋە..
لە ھالەتى sleep دا، ھەموو پارچەكان
دەكۆزىنەۋە رام نەپىت، لە ھالەتى hiber-
nate دا ھەموو پارچەكان دەكۆزىنەۋە
تەنبا ھارد نەپىت..

ساختمەكارى مەزىن مەترسى

لەم رۇژانەدا دەستەۋاۋەيەكى نوۋ لە جىھانى دىجىتالىدا سەرى ھەلداۋە،
كە پىسپۇرانى بۋارى تەكەنەلۇژىيى نوۋ بە مەترسىدارتەر لە چەكى ناۋەكى

لە ھەلپۇرادىنى ئەمەرىكادا دەكات، بەلام لە
راستىدا ئۇباماي واقىيە ئاگادارى ئەۋ فىلمە
نەۋۋە و فىلمەكە بە دىپ فەك دروستكراۋە،
بەجۇرىك كە لەگەل فىلمىكى راستى لىكجىيا
ناكرىتەۋە.

دىپ فەك جىھانى سىياسەت ئالۇز دەكات
ئەگەر ئەۋ تەكەنەلۇژىيە پەرە بىستىنى، جىھانى
سىياسەت تۈۋشى كىشە دەپ، بەناۋى سەروك
و رىبەرانى ۋلاتان پەيام و گىرتەيى قىدىۋىيى
بلاۋدەكرىتەۋە، ئەۋجارە ھەر دەپىت روۋنكرەۋە
دۋاى روۋنكرەۋە بەدىر كە ئەم قىدىۋىيە راستى

ھەموۋمان دەزانن كىراراتەكانى فۇتۇشۇپ
چىيە، دەستكارى كىردى ۋىنەيەك دەكا كە
بە دژۋارى لەگەل ۋىنە راستىيەكە ھەستى
پىدەكرى. ئەۋ ئەگەر ئەم كىراراتە لە قىدىۋدا
بەكرى؟ deep fake بەۋ پىرۇگراممە دەگوتىر
كە ئەم كىراراتە ئەنجام دەدەن و فىلمى درۋىنە
كە ھىچ جىۋازىيەكى نىيە لەگەل راستى
بەرھەم دىنن. بۇ نەۋنە لەم ماۋىيەدا كورتە
فىلمىك لەسەر سەروكى پىشۋىيى ئەمەرىكا،
ئۇباما دروستكراۋە، كە لەۋ كورتە قىدىۋىيەدا
ئۇباما پەيامىك دەنرىت و باسى ساختمەكارى

مالپەزىك بۇ دروستكرنى فېدېئۇ كىپ

گەر نىيازت ھەيە لە فېدېئۇ كانى
سەر مۇبايل يا كۇمپيوتەرەكتە فېدېئۇ
كىپ دروست بىكەي، پىنسىتت بەو
پروگراممانەي كە بۇ نەم مەبەستە
داندارون. ئەدى ئەگەر لەسەر
كۇمپيوتەرەكتە يا مۇبايلەكتە ھېچ
كام لەو پروگراممانە نەبوون، ئەو ئەوكت
دەكرىت سەرىك لەو مالپەزەنە بەدى
كە بەشىۋى ئۇنلاين خەمەتگوزارى
دروستكرنى فېدېئۇ كىپىيان تېدا ھەيە،
يەكەن لەو سەدان مالپەزى كە بۇ نەم
مەبەستە داندارون، مالپەزى <https://animoto.com>.

لە مالپەزى ناۋىراۋدا بە ئاسانى
دەتوانى تىكەلىك لە وئىنە، دەق و گۇرانى
و بۇ دروستكرنى فېدېئۇ كىپىيان ئۇنلاين
سود وەرىگىز. لەو مالپەزەدا سەدان
ئىنقىتى جۇراۋجۇرى نامادەكراۋ ھەيە.
بەلام گىرتىك لەو مالپەزەدا ئەۋەيە كە
تەنبا ۳۰ خولەك فېدېئۇ كانى بەخۇرايىن
و دواتر دەيى ھابەش بەكى و بىيى
بە ئەندام.

لە مالپەزەدا دەتوانى سود لە
زەينى دەستكر بۇ شىكرەنەۋە و
لىكەنەۋە ۋەرىگىز و ھەروەدا دەستكارى
كردى وئىنە، ۋەك بىرىن و سوران و رىك
كردى ھەيە، ھەروەدا بۇ دەق و دەنگىش
خەمەتگوزارى تايەتتى تىدايە..

كەڭەشچى شەخسە رەۋە بۇ ئايغۇنەكان

ئەگەرچى بەرھەمەكانى
كۇمپانىي ئېل لىرىزى پىشەۋە دىن، بەلام
يەكەن لە ھۆكارى پىشەۋەتەكەيانان ئەۋەيە كە
نامىرى لاۋەكى لەيەن كۇمپانىكانەۋە تايەت بەو بەرھەمانە
زۆر بەرھەم دىن.

لەم دوايىدە كەڭەشچى تايەت بە مۇبايل و ئايغۇن و تەنەت
ئاپادەكانىش بەرھەم ھاتەۋە كە لەگەل ئەۋەيەدا پارىژىكى باشى مۇبايل
يا تەبلىتەكەيە لەكاتى كەۋتەنەخوارەۋە و بەركەۋتەنەدا، ۋەك پادەبانىكەشە
و لەكاتى پىرىستەدا مۇبايلەكە شەخس دەكاتەۋە، نەك مۇبايلەكە بەلكىر
ھېدۇقنى مۇبايلەكەش شەخس دەكاتەۋە.

كەڭەشچى بە iPhone Case power1 ناسراۋ، ۋەك دەلىن بە تىرىك
دو نىشانان دەپىكەش، ھەم مۇبايلەكە دەپارىژى و ھەم شەخسە
دەكاتەۋە، لەيەك كاتدا ھەم مۇبايلەكە و ھەم ئايپادىكەش
شەخس دەكات.

دارتر لە چەكى ناۋەكى!

دەزانن ئەۋىش (deep fake)، كە بە ماناى «ساختەكارى مەزن» دىت.. ئەم
تەكەنەلۇژىيە نوۋىيە جىيە؟ بۇ مەترسىدارترە لە چەكى ئەتۇمى؟

كردارى كوشتن و دزى كردن و تىكەدانى
ئەمىنيەت بەھۋى دىپ فەكەۋە دروست
دەكرىن، كەسانى بى تاوان بەتاۋانبار دەناسرىن.
لە ھەر بوارىكەدا دەكرىت ئەم ساختەكارىيە
مەزنە كىشەي گەۋرە دروست بىكات و جىھان
ئالۇزتر بىكات.

لە دىپ فەك دا رەنگەكان، تۇنى دەنگەكان
و شىۋازى ناخوتەنەكان ۋەك ئەۋە كەسانەن كە
فەلمەكەيان لەسەر دروست دەكرىت، ئەگەر
رۇژىك ھات ئەم تەكەنەلۇژىيە گشتگىر بى،
مروفايەتى بە زەخمەت لىي دەرباز دەيى..

نەۋەۋە. لەو ھەرىمەي ئىمەدا كە لەھىچ و نەۋەۋە
شت دروست دەكرى، ئەگەر ئەم تەكەنەلۇژىيە
پەرەستىيى دەيى چ كارەساتىك بخولقى.

دىپ فەك كىشەي ئەخلاقى دروست دەكات
دەكرىت بەھۋى دىپ فەكەۋە كىشەي
گەۋرەي ئەخلاقى دروست بىكرىت، فىلمى رووت
و پۇر لە كەسانىك دروست بىكرىت و كەسايەتيان
بىشۋىتندىر كە ھەتا بۇ خەلەك راستىيەكان روون
دەيىتەۋە زۆرى پى بچىت.

دىپ فەك لە بۋارى ئەمىنيەۋە كىشەي
گەۋرە دروست دەكا